

Dage på DOX #1: Festen fortsætter!

Publiceret 23/04/2021 i Kultur/Filmaf **Frederik Bojer Bové**

Print

FILM // FESTIVAL – For andet år i træk foregår CPH:DOX delvist digitalt. Over de næste to uger vil 177 forskellige film blive tilgængelige for det danske publikum. Det kræver en ordentlig dækning! Så POV International kaster sig over opgaven, og inviterer til at læse om skribenternes 'Dage på DOX'.

Så er det endelig film-tid igen! CPH:PIX blev aflyst! Biograferne blev lukket ned. CPH:DOX har været rykket senere hen på foråret Men nu er det endelig blevet tid igen til filmfest i Danmark!

Igen er det en digital udgave, men denne gang har det været planlagt fra start af. Hele Danmark har mulighed for at se med i år, hvilket gør de her artikler en anelse mere relevante end de plejer. Sidste år skrev jeg en '[Dagbog fra en ensom filmfan](#)' under lockdown; helt så ensom er verden ikke i dag. Men når nu for en gangs skyld læserne rent faktisk har mulighed for at se de festival-film jeg skriver om, så skulle man da være et skarn hvis ikke man kastede sig ud i det, og forsøgte at skrive så kvalificeret om så meget som muligt!

Så i år hedder dækningen helt simpelt 'Dage på DOX'. Det er tanken der skal være en artikel om dagen, om et nyt emne. En del af dem vil være skrevet af mig. Men forhåbentlig ikke dem alle sammen. Tre film om dagen er en ganske lille smule hårdt over længere tid...

Anyways: Velkommen til filmfest! Dagens tema er film fra folk der har festet før, der tidligere har lavet gode dokumentarfilm til DOX, og hvis nye film fungerer godt i sammenhæng. Tak fordi du gider at læse med.

70/30 (Phie Ambo)

Jeg [skrev sidste år](#), at det ikke altid er den bedste film, der får lov til at åbne CPH:DOX. Det skal være en film, som der kan laves en tema-åbnings-fest rundt om, så det er ofte en film med et ret vigtigt emne, men nogle gange er der ikke lige den der perfekte vigtige danske dokumentar man skal bruge.

Det var der dog i 2021. Phie Ambos *70/30* er den bedste åbningsfilm i årevis. Den portrætterer et ekstremt aktuelt emne. Den taler perfekt til et dansk publikum. Og så spiller den perfekt sammen med Phie Ambos sidste film, på den vidunderlige auteur-måde, som det kun er på filmfestivaler, at der er plads til.

70/30 er en fluen-på-væggen dokumentar, der følger tilblivelsen af klimalov og -handlingsplan, der forpligtede Danmark til at nedskære CO2 udslip med 70% i 2030. Vi følger politikere som Dan Jørgensen og Ida Auken, og samtidig også helt unge klimaaktivister. Som de fleste nok ved, så er der ting der ender godt, og ting der måske ender knap så godt. Hvis det var en fiktionsfilm ville plottwistet med den kæmpe pandemi, nok blive anset som for usandsynlig, men altså...

Phie Ambo var sidst på DOX i 2019 med filmen *Genopdagelsen*, hvor 47 børn blev sluppet løs på en naturlegeplads. Lidt *Fluernes Herre*, lidt demokratisk opdragende eksperiment, og lidt naturhyldest. En glimrende lille film, men det var også som om, at der var potentiale til mere. Jeg føler virkelig det potentiale er forløst nu. *Genopdragelsens* dyrkelse af naturen bliver ført videre dels i det overordnede klimafokus i *70/30*, dels hos de klimaaktivister, den yngste blot 14 år, der lader til virkelig at være blevet opdraget til at dyrke naturen, på måder hvor politikerne har lidt svært ved at følge med. Det er også virkelig sjovt at tænke tilbage på, hvordan de små børn lærte at arbejde sammen i 2019, når man i år ser de store børn forsøge at gøre det samme. Og klare det virkelig dårligt...

Et stort problem med fluen-på-væggen film om politiske forhandlinger er ofte, at man alligevel kan sidde med en fornemmelse af, at devirkelige magthavere venter med at sætte tingene på plads, til kameraerne er slukket. Der er lidt den fornemmelse i *70/30* når Martin Rossen har en cameo, og Dan Jørgensens forklaringer mere eller mindre bliver skudt ned. Her føles det lidt som om det vigtigste er det, som filmen *ikke* får med.

Det er også sjovt at tænke tilbage på, hvordan de små børn lærte at arbejde sammen i 2019, når man i år ser de store børn forsøge at gøre det samme. Og klare det virkelig dårligt...

Men Phie Ambo formår at gøre den fornemmelse til en styrke. Der sker vitterligt utrolig mange ting i periferien af den her film, og vores vished om det gør det til en sjældent sjov politisk dokumentar. Måske den sjoveste danske politiske dokumentar siden legendariske *Dagbog fra midten* (2009). Når f.eks Dan Jørgensen forklarer, at de nok bliver lidt forsinkede, for nu er der også al det her mink-noget som folk snakker om. Eller når vi på folketingets åbningsdag 2020 ser først Morten Østergaard, så Morten Messerschmidt og så Naser Khader...

I sidste ende bliver 70/30 til en meget mørk komedie. Det hele sejler, ingen lader til at kunne overskue konsekvenserne hverken ved at lade stå til eller ved vitterligt at omforme vores samfund, og vores viden om hvad der ellers skete i perioden gør det mest af alt groteskt. Det er en morsom, gribende, og tankevækkende film. Den kommer ikke til at redde hele verden, hvis det var pointen, så er det hele slået fejl. Men hvis ikke den på den måde kan kaldes for 'vigtig', så er den omvendt virkelig, virkelig god.

President (Camilla Nielsson)

* * * * * Camilla Nielssons *President* fungerer også godt sammen med hendes tidligere film. Det er nærmest en direkte opfølger til *Democrats* fra 2014. *Democrats* omhandlede tiden op til valget i Zimbabwe i 2013, og *President* handler om valget i Zimbabwe i 2018, så *President* kan nærmest kaldes en sequel.

Men i så fald er det en af de sjældne sequels, der er endnu bedre end originalen.

Democrats var en fascinerende film. Som de fleste nok ved sad Robert Mugabe på magten i umanerlig lang tid i det afrikanske land, men ved valget i 2008 blev regimet rystet. Det virkede som om oppositionen, ledet af partiet MDC under Morgan Tsvangirai, var på vej til at vinde, og da så regimepartiet ZANU-PF strammede grebet, så udbrød der voldsomme uroligheder. Det medførte en mere eller mindre reel reformproces, der skulle resultere i en ny forfatning, og *Democrats* skildrede så to mænd, en fra hvert parti, der forsøgte at arbejde i den nye demokratiske virkelighed.

Problemet her var så bare, at ZANU-PF nok egentlig aldrig var interesseret i demokrati, og filmen fik aldrig rigtig hånd om hvordan den skulle håndtere, at dens ene hovedperson altså sådan set arbejdede for et autokratisk og diktatorisk parti. Dens titel, *Democrats*, blev lidt for ironisk, det kom lidt til at virke som om alle forsøgte at være noget de ikke var. Jeg følte aldrig helt jeg forstod præcis hvad der var sket.

I *President* følger vi derimod kun den ene side. Robert Mugabe blev væltet ved et kup i 2017, så der var håb om at valget i 2018 ville være mere åbent end de foregående. Filmens hovedperson Nelson Chamisa blev MDCs nye kandidat efter at Morgan Tsvangirai pludseligt døde, og filmen skildrer i bedste cinema verité stil forløbet op til valget, og det højdramatiske efterspil.

Zimbabwe er stadigvæk ikke et demokrati, og Chamisa efterligner meget direkte vestlige forbilleder – *It takes away the Obama effect!* siger han, da noget underlægningsmusik ødelægger en youtube-video partiet har lavet – men det føles mest af alt som noget alle politikere gør. Fra Macron til Mette Frederiksen forsøger de at efterligne Obamas succes.

MDC-politikerne virker dog ikke som om de leger demokrati. De virker som om de er ekstremt bevidste om at de skal fremstå som det demokratiske modekseksempel til regimets autokrater. De spiller et ekstremt komplekst spil, hvor også dommerne er imod dem, og de gør det med stor eftertænkning og intelligens. De laver helt klart fejl undervejs – der er f.eks en scene hvor det går op for en af dem at han nok er blevet snydt af en falsk jurist – men de er også i færd med noget umanerligt svært: At vælte et såkaldt '*competitive authoritarian*' regime.

Chamisa efterligner meget direkte vestlige forbilleder – *It takes away the Obama effect!* siger han, da noget underlægningsmusik ødelægger en youtube-video partiet har lavet

Competitive Authoritarianism er en bog af forskerne Stephen Levitsky og Lucan A. Way, der forsøgte at analysere en ny form for hybrid-regime. Et regime, hvor der var valg, men hvor spillereglerne var bøjet til den ene parts fordel. Hvor f.eks statsmedier blev brugt til propaganda, og hvor i sidste ende regimet kontrollerede de organer der skulle optælle stemmerne, hvis nu det blev nødvendigt at... tælle lidt ekstra stemmer hist og her...

Levitsky og Ways bog gennemgik et utal af eksempler fra 1990 til 2008, men fremover kan *President* bruges som et endnu mere forståeligt eksempel. ZANU-PF laver fødevareuddelinger som rent tilfældigt ligger samtidigt som MDCs valgmøder, så folk ikke kan komme. Og de har imponerende mange penge at føre valgkamp for: Kæmpe facader er plastret til med deres kandidaters ansigtstræk! Gad vide hvor de penge kommer fra...

De udnævner også medlemmerne af Zimbabwes valgkommission, kaldet ZEC, der begynder at spille en hovedrolle i filmen. MDC må ikke følge med i printningen af stemmesedlerne, så de kan ikke sikre, at der ikke bliver printet for mange. Efter valget går det pludseligt utrolig langsomt med at tælle stemmer op, og da valgresultatet endelig offentliggøres har ZANU-PF fået lige præcis de stemmer de skulle bruge til at undgå anden valgrunde, det var da godt nok pudsigt. What are the odds?

President er forrygende klippet. Den er filmisk på aller højeste niveau. Men den er først og fremmest fantastisk, fordi den i bedste verité stil fanger noget helt unikt. Man kan aldrig vide hvordan sådan en film vil ende, når man går i gang med at lave den. Nielsson var heldig at fange noget ganske særligt. Zimbabwe var desværre langt mindre heldige.

Raising a School Shooter (Frida Matilda Barkfors & Lasse Barkfors)

Svenske Lasse og Frida Matilda Barkfors' nye film *Raising a School Shooter* fungerer også bedst i sammenhæng med deres tidligere film. Faktisk hænger de film så meget sammen, at DOX på deres hjemmeside ligefrem kalder dem til sammen en 'Amerikansk trilogi'.

Det er en rigtig stærk trilogi de to instruktører har lavet, og *Raising a School Shooter* er en rigtig interessant måde at afslutte den på. Men det er desværre den svageste af de tre, og havde den stået alene, er jeg ikke sikker på den rigtig havde fungeret.

Raising a School Shooter handler om det den siger den handler om: Der bliver interviewet tre mennesker, hvis sønner stod bag et skoleskyderi. De tre forældre fortæller om ikke at forstå, om hvad de selv kunne have gjort anderledes, om hvordan samfundet reagerer på det. Det er sådan set det. Den mest kendte er Sue Klebold, mor til Dylan Klebold, en af de to drenge der slog 12 mennesker ihjel på Columbine High i 1999, og det er helt ærligt virkelig interessant at høre hvad hun har at sige. Det nuancerede min forståelse af en forbrydelse, som der ellers er lavet virkelig mange fortællinger om (*Bowling for Columbine* og *Elephant*, bare for at nævne to filmudgaver) Men emnerne i de to første film var nu stærkere.

Pervert Park (2014) bestod af interviews med beboerne i en helt særlig bydel. Det var den eneste bydel, der var langt nok væk fra skoler og institutioner, til at sexdømte kunne bo der efter endt dom. Så der klumpede pædofile sig sammen med voldtægtsmænd og stakler, som helt ærligt bare virkede som om de var kommet i klemme i systemet. Måske er der mange her post-#MeToo, der er ret trætte af igen at skulle tage sig af overgrebsmændenes udgave af fortællingerne, men *Pervert Park* var ekstremt stærk, netop ved at akkumulere fortællingerne. Der var folk der havde fortrudt, folk der stadig ikke mente de havde gjort noget galt, og folk der vitterlig ikke var så slemme. Det satte tanker igang om skyld og tilgivelse.

Det gjode *Death of a Child* (2017) nærmest endnu mere. Dens karakterer var forældre, der havde glemt deres babyer i biler i solskin, og hvis børn derfor var døde. Det var endnu mere hjerteskrærende, for på den ene side havde de alle sammen vitterligt begået fejl, og forårsaget deres børns død. På den anden side siger forskere, at det kan ske for os alle sammen, at man begår en enkelt fejl, på en enkelt dag, med fatale følger. Svaret på hvordan i alverden man skulle håndtere skyld og tilgivelse i de sager var endnu mere komplekst.

Man forlader *Raising a School Shooter* med en lidt mærkelig stemning i maven, af at det næsten endte lidt for let.

Det er ikke ret komplekst i *Raising a School Shooter*. De tre mennesker virker ikke særlig skyldige. De indrømmer at have begået fejl som forældre, men det er meget svært at pege på noget de har gjort, der direkte kan siges at have forårsaget forbrydelserne. De fleste af dem har da også fået omgivelsernes tilgivelse. Det er derfor en langt blødere film end de to andre. Tre fortællinger er heller ikke ret mange, det føles ikke som om man lærer noget mere generelt om fænomenet skoleskyderier.

Jeg havde dog ikke før tænkt over, at de to drenge fra Columbine var hvad der svarede til 3.g'ere, og at skyderiet foregik i slutningen af april – det var 22 år siden i onsdags! *Elephant* forsøger at fange en trykkende gymnasie-stemning som latent forklaring, men de her drenge var lige straks ude på den anden side! De foretog det her,

fordi de ville. Sues bedste forklaring er, at det gjorde ondt indeni, og at ingen tog sig af det – inklusive hende selv – og så gik de amok.

Det er en god forklaring. Det er også en forklaring, der indbyder til strygere og opfordringer til at passe på hinanden. Man forlader *Raising a School Shooter* med en lidt mærkelig stemning i maven, af at det næsten endte lidt for let. Men omvendt, efter de to foregående film, der virkede så mørke og uløselige, så er det næsten mere modigt at slutte af med rent faktisk at sige man kan gøre en forskel. Det hiver den sidste stjerne hjem, for en film der ellers ikke er så dyb og kompleks som en Barkfors-film plejer at være.

Filmene kan ses online hos [CPH:DOX](#), omend *President* først får premiere på søndag.

70/30
98 min

President
130 min

Raising a School Shooter
74 min

Fotocredit: CPH:DOX

- [FREDERIK BOJER BOVÉ](#)
- [SENESTE ARTIKLER](#)

Frederik Bojer Bové (født 1.12 1986) er cand.mag. i Moderne Kultur og Kulturformidling og BA i Historie. Han blogger om film på [kronoper.dk](#), er dansk redaktør på tidsskriftet *Cinema Scandinavia* og har været programlægger på Copenhagen Architecture Festival.